Izhaja vsak dan razen sobot in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXV. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 25, 1919, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., sobota, 3. decembra (December 3), 1932. | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 285

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Odpustite nam naše dolgove, pledira Anglija

Velika Britanija navaja v novi noti, ki jo je naslovila ameriški vladi, razloge, zakaj ne more plačati obrokov na vojne dolgove. Na konferenci v Beli hiši je bilo sklenjeno, da se zadeva prepusti kongresu v rešitev. — Evropa mora plačati, pravi Roosevelt.

Washington, D. C., 2. dec. — Črtanje vseh vojnih dolgov in nemških reparacij je cilj nove spomenice Velike Britanije, ki jo je poslala ameriški vladi in katera je bila snoči objavljena.

V odgovoru na Hooverjev ugovor, da niso bili podani bistveni dokazi o potrebi modifikacije pogojev glede poravnave obligacij evropskih držav v Ameriki, ki znašajo nad enajst milijard, Velika Britanija argumentira v noti, ki vsebuje 6,000 besed, da so vojni dolgovi in reparacije v veliki meri odgovorni za sedanjo svetovno depresijo in da bi črtanje teh dolgov pospešilo poživljenje svetovnih ekonomskih aktivnosti.

Na vsak način, poudarja britska vlada, bi morala Amerika znižati dolgove sorazmerno z redukcijo nemških reparacij. Lozanska konferenca je reducirala reparacijska plačila pod pogojem, da tudi Združene države znižajo dolgove evropskim državam. Ako ne pride do tega, bo Evropa zahtevala plačila od Nemčije.

V noti je rečeno, da bi Velika Britanija zabredla v resne finančne potežkoče, ako bi morala plačati $95,500,000 na njene vojne dolgove v Ameriki. Britsko zakladništvo ne more poslati toliko zlata v Združene države, kajti s tem bi bil udarjen London kot finančni center. Iz tega razloga angleška vlada apelira na Ameriko, naj suspendira plačila.

Velika Britanija je prepričana, da se bo depresija poostrila, ako ameriška vlada ne revidira svojega stališča. Posledice ne bo občutila samo Evropa, temveč tudi Združene države.

Kakor hitro je sir Ronald Lindsay, angleški poslanik v Washingtonu, izročil noto državnemu tajniku Simsonu, je slednji takoj odšel z njo v Belo hišo ter jo predložil predsedniku Hooverju. Hoover je potem pozval zakladničarja Millsa, s katerim se je razgovarjal o novi situaciji. Danes bo spet sklicana seja kabineta, na kateri se bo z diskuzijami nadaljevalo. Kot izgleda ne bo kabinet podvzel nikake akcije v tem vprašanju, temveč bo vso zadevo predložil kongresu, ki se snide prihodnji teden na svojem kratkem zasedanju, v rešitev.

Voditelji kongresa, ki so v Washingtonu, so že izrazili svojo opozicijo proti redukciji vojnih dolgov kakor tudi proti suspenziji plačil, ki zapadejo 15. decembra. Njihov argument je, da ne bi bilo pravično, ako bi Amerika odpustila dolgove Evropi, breme evropskih obligacij pa naložila na pleča ameriških davkoplačevalcev.

New York, 2. dec. — "Dolgovi, ki jih dolgujejo evropske države Ameriki, morajo biti plačani," pravi novoizvoljeni predsednik Roosevelt v članku, ki ga je objavila revija Cosmopolitan.

"Pravilno je, da Amerika pomaga svojim dolžnikom na razne načine, toda neumestno bi bilo, ako bi črtala ali reducirala evropske dolgove. Stabiliziranje svetovnih financ se bo najlagije doseglo, ako prizadete države upoštevajo svoje obligacije napram Združenim državam. Ameriška politika, ki je bila preveč naklonjena dolžnikom, ni dosegla mednarodne enotnosti, pač pa je povečala upanje, da bodo vse obligacije črtane."

Mokrači bodo naleteli na ovire v senatu

Suhaški jug se bo upiral takojšnjemu razveljavljenju osemnajstega amendmenta

Washington, D. C., 2. dec. — Opozicija suhaškšega juga proti takojšnjemu odpoklicu prohibicijskega amendmenta se je včeraj pojavila v Washingtonu.

Opozicijo je napovedal senator Joseph T. Robinson, znan suhač in voditelj demokratov v višji zbornici. On je včeraj podal izjavo, v kateri izraža dvom, da bi senat sprejel Garnerjevo resolucijo, ki jo namerava predložiti v spodnji kongresni zbornici, ne da bi jo amendiral. Garner je prej že podal deklaracijo, da bo zadevna resolucija sprejeta v nižji zbornici v pondeljek, nakar bo izročena senatu.

Senator Robinson se je včeraj vrnil v Washington iz Warm Springsa, Ga., kjer je imel sestanek z novoizvoljenim predsednikom Rooseveltom. S svojo izjavo, da bo senat vzel resolucijo v pretres ter jo modificiral, je Robinson potrdil napovedi tistih, ki pravijo, da resolucija za takojšen odpoklic osemnajstega amendmenta ne bo odobrena na prihodnjem zasedanju kongresa.

Suhači v republikanskih vrstah urgirajo, naj se stranka drži prohibicijske točke, ki je bila uključena v platformo na konvenciji v Chicagu, demokratski suhači, zlasti oni iz južnih držav, pa se boje posledic, ako bi se pridružili mokračem in glasovali za razveljavljenje prohibicije. Vse to kaže, da stvar ne bo šla tako gladko kot so nekateri optimisti domnevali.

Brezposelni ustanovili federacijo

Na čikaški konferenci je bilo zastopanih nad trideset skupin brezposelnih iz srednjega zapada. — Program vključuje socialno zakonodajo

Chicago. — Na konferenci brezposelnih iz srednjega zapada, ki se je vršila te dni v Chicagu, je bila organizirana federacija in sprejet program. Zastopanih je bilo nad trideset skupin iz osrednjih držav, iz mnogih vzhodnih mest pa so organizirani brezposelni sporočali, da so pripravljeni delovati v skupnem gibanju, radi daljave in pomanjkanja sredstev pa niso mogli poslati svojih zastopnikov.

Karl Borders je bil izvoljen za začasnega predsednika, Robert A. Asher pa za začasnega tajnika. Urad federacije je na 20 W. Jackson Blvd., Chicago.

Program federacije vključuje popolno socialno zavarovanje—brezposelnostno, bolniško in starostno. Vzdržujejo naj ga vlada iz davkov na velike dohodke in dedščine in podjetniki.

Dokler ni izveden ta program, zahtevajo brezposelni direktno finančno subvencijo — nekaj sličnega kot predvideva železničarska predloga. Nadalje zahtevajo kompletno zdravniško oskrbo, dokler ne dobe dela in reprezentacijo v krajevnih pomožnih odborih. Nasprotujejo evikcijam in zapiranju plina in elektrike ter vode. Tudi so proti izganjanju farmarjev s posestev radi zapadlih davkov in obveznosti. Zahtevajo unijsko plačo pri vseh zasilnih delih.

Konferenca se je izrekla, naj bo federacija politično nestrankarska.

Naraščanje socialistične stranke

Chicago. — Glavnemu stanu socialistične stranke je bilo prijavljenih nadaljnjih 25 novih socialističnih klubov v osmih državah. Pet je mladinskih.

PORAST SOCIALISTIČNIH GLASOV V PENNI

Povprečno so se zvišali za 600%. Thomas dobil v Pittsburghu nad 15,000 glasov. Reading je ostal trdnjava

Pittsburgh, Pa. — (FP) — V Pennsylvaniji so se socialistični glasovi pri zadnjih volitvah povprečno zvišali za 600% v primeri z volitvami pred štirimi leti in v nekaterih krajih tudi za več tisoč odstotkov. Posebno v pittsburškem okolišu beleži soc. stranka velik napredek.

V Pittsburghu sta Thomas in Maurer prejela nad 15,000 glasov v primeri z 1,700 pred štirimi leti. Strankin kandidat za zveznega senatorja je prejel krog pet tisoč glasov več. V nekaterih jeklarskih mestecih ob reki Allegheny, kjer je Allegheny Steel kompanija odprto zahtevala od delavcev, da glasujejo za Hooverja, je stranka prejela do 15 odstotkov vseh oddanih glasov.

Na antracitnem polju se je število glasov pomnožilo za 500 odstotkov na splošno, v scrantonskem okrožju pa 27-krat.

Mesto Reading je ostalo socialistična trdnjava. Kljub demokratskemu valu sta bila ponovno izvoljena državna poslanca Hoopes in Lilith Wilson. Večino glasov je dobil v mestu tudi Hoofses, ki je kandidiral v zvezni kongres, bil pa je poražen v farmarskih naselbinah okraja Berks. Socialistični glasovi so v Readingu tako narastli, da je pri bodočih volitvah koalicija obeh starih strank že gotova stvar.

Delegacija podpria Greenove zahteve

Ameriška delavska federacija bo šla v boj za odpravo brezposelnosti. — Resolucija proti komunizmu sprejeta

Cincinnati, O., 2. dec. — Z glasnimi vzkliki so delegati na konvenciji Ameriške delavske federacije odobrili predlog predsednika Greena glede rabe "ekonomske sile" — bojkot in štrajki — ako druge metode ne bodo izvojevale brezposelhostnega zavarovanja in krajšega delovnika.

V odgovoru ljudem, ki kritizirajo "militantno stališče" federacije, je Green dejal, da se bo organizirano delavstvo vrglo v boj in vztrajalo v njem toliko časa, dokler ne bodo industrije dale vsakemu brezposelnemu priliko do dela. Ta izjava je izzvala viharno odobravanje. Delegati so skočili na mize in stole in navdušeno aplavdirali.

"Bojevni duh še živi," je rekel Green. "Mi smo obvestili svet, da se bomo odločno borili za naše pravice. Ako bodo voditelji industrij nadomestili delavce in delavke s stroji, tedaj jim momorajo preskrbeti življenska sredstva. Industrijci so odgovorni za milijone brezposelnih v tej deželi. Ali oni mislijo, da bomo mi mirno sedeli in polagoma stradali?"

Konvencija je soglasno odobrila priporočila svojega resolucijskega odseka, v katerih poudarja opozicijo proti komunistični agitaciji, priznanju sovjetskega režima po ameriški vladi in proti vsem aktivnostim organiziranega komunizma.

Federacija ostane "nestrankarska"

Organizirano delavstvo naj še nadalje podpira prijatelje pri volitvah. Konvencija se je ponovno izrekla za oprostitev Mooneyja

Cincinnati, O. — (FP) — Delegat George Poll je bil edini, ki je naglašal potrebo, da Ameriška delavska federacija sodeluje v gibanju za ustanovitev delavske stranke. Njegovim argumentom se je delegacija posmehavala in potem indorsirala priporočila eksekutivnega sveta, da federacija nadaljuje svojo politiko "nestrankarstva." To pomeni, naj organizirano delavstvo še vnaprej podpira svoje takozvane prijatelje, v katerikoli stranki jih najde, in kaznuje sovražnike. Mnenje delegacije je bilo, da je delavstvo lahko zadovoljno z izidom zadnjih volitev.

Večjo diskuzijo je izzvalo vprašanje prohibicije. Komitej za resolucije je priporočal, naj se prodaja piva in lahkih vin takoj dovoli, osemnajsti amendment naj se razveljavi kasneje, vsaka država pa naj sama zase določi obseg kontrole nad prodajanjem in izdelovanjem pijač.

Politika opozicije proti imigraciji je bila odobrena brez vsake diskuzije. Delegatje so dalje urgirali federalno reguliranje premogovne industrije na podlagi Kelly-Davisovega zakonskega osnutka.

Dalje so bile sprejete resolucije za podržavljenje bančnega sistema, za razširjenje poslovanja poštnih hranilnic in slične. Vrhovnemu svetu federacije je bila poverjena naloga, naj prouči to vprašanje in o tem poroča na prihodnji konvenciji.

Konvencija se je zavzela za Mooneyja in Billingsa in ponovno zahtevala njuno oprostitev, kajti sedaj so tudi zvezni preiskovalci prišli do zaključka, da sta Mooney in Billings nedolžna. Oba sta postala žrtvi omreženja, za kar so odgovorne javnonapravne kompanije v Kaliforniji, katerih delavce je skušal Mooney organizirati in je bil pri tem tudi uspešen, s tem pa je izzval velik srd pri magnatih, ki so se pozneje maščevali nad njim.

Podjetnika morata v ječo

Nevada City, Cal. — Vsled kršitve zakona, ki določa, da morajo podjetja plačevati svoje delavce vsaj vsakega pol meseca, sta bila spoznana krivim in kaznovana na deset mesecev zapora J. M. Huff in J. H. Rogers od Nevada Mining korporacije. Priziv sta izgubila tudi na državnem vrhovnem sodišču.

FRANCIJA PROTI PLAČILU VOJNIH DOLGOV

Kabinet poslal novo prošnjo za odgoditev plačil ameriški vladi. Herriot izvojeval delno zmago, ko mu je zbornica izrekla zaupnico

Pariz, 2. dec. — "Ako je med nami kdo, ki je naklonjen, da Francija plača Ameriki $19,261,432 15. decembra, naj vstane."

Ta poziv je včeraj izrekel v zbornici deputijev Louis Marin, voditelj nacionalistov, tekom preliminarne besedne bitke o vprašanju vojnih dolgov, in niti eden od 591 članov zbornice se ni odzval.

Malo prej je francoski kabinet poslal novo noto ameriški vladi, v kateri apelira, naj slednja suspendira plačila na francoske vojne dolgove.

Dasi je Marin zahteval takojšnjo debato o vojnih dolgovih, je obveljal predlog ministrskega predsednika Herriota, da se debata odgodi do prihodnjega petka. Zbornica je podprla Herriotovo stališče in izrekla zaupnico njegovi vladi s 425 proti 166 glasovom.

Leon Blum, socialistični vodja, je naznanil, da Herriot ne bo dobil niti enega poslanca, ki bi glasoval za plačitev obligacij v Ameriki, ko bo zadeva prišla na razpravo v petek. To pomeni, da je usoda sedanje vlade zapečatena, ako bi Herriot zahteval, da Francija poravna svoje obveznosti.

Pozicija Francije kot regulacijski organizem v obstoječi evropski ekonomski situaciji je najznačilnejši argument nove note, ki je bila poslala v Washington in v kateri francoska vlada upravičuje svoje zahteve za podaljšanje moratorija za medvladne dolgove.

Herriot v novi noti ne argumentira, da Francija ne more plačati. Ona ima dovolj zlata in kredita. On le poudarja, da Francija igra veliko vlogo kot finančna sila in da upanje glede splošnega poživljenja Evrope zavisi od nje. Francija je posodila velike vsote malim evropskim državam in odpovedala se je nemškim reparacijam pod pogojem, da tudi Amerika odpusti francoske dolgove. V nasprotnem slučaju bo zahtevala reparacije od Nemčije, kar bo vrglo evropske države še v večji ekonomski kaos.

Kača z dvema glavama

Columbia, S. C., 2. dec.—Dvoglavo kačo so tukaj dali v alkohol, v katerem jo bodo ohranili kot anatomično posebnost. Kača je krog 30 palcev dolga in ima glavo na obeh koncih. Kačo je podaril J. A. Crawfordu, profesorju na državni univerzi, neki njegov prijatelj. Čuden stvor je ujel neki zamorec v okraju Edgefield.

—Federated Pictures.

Nemška bojna ladja v ameriških vodah—prva po dvajsetih letih.

Notranji boj v uniji poravnan

Sodišče priznalo pravice izključenih članov. Uradniki morajo upoštevati pravila

New York. — Notranji boj v krajevni uniji električarjev je bil te dni končan, ko so bili na ukaz sodišča sprejeti v unijo izključeni člani z vsemi članskimi pravicami. Sodišče je odredilo tudi nekatere reforme pri upravi unije z namenom, da se izloči korupcija.

Boj v tej največji krajevni uniji električarjev, ki šteje okrog osem tisoč članov, je nastal lansko leto, ko je administracija za dalj časa suspendirala 16 članov, ker so se bili udeležili neke okrnjene konference, in jim naložila težko denarno kazen. Suspendirani člani so vodili opozicijo proti samopašni in korumpirani mašini, ki ima kontrolo nad unijo.

Ker je kazen pomenila, da jim je bil avtomatično odvzet kruh za par let—tekom suspenzije—so šli z zadevo na sodišče. Zahtevali so tudi pregled poslovnih knjig za zadnjih pet let in obdolžili administracijo, da je v tem času potrošila sedem milijonov članskega denarja, ne da bi kdaj objavila računov. Nadalje so zahtevali tudi uveljavljenje pravil, katere je administracija vrgla v koš v kolikor so se nanašala na pravice članstva. Volitve uradnikov je odlagala iz leta v leto pod raznimi pretvezami.

Zadeva je prišla po inštancah pred državno vrhovno sodišče, ki je v vseh točkah odločilo proti uradnikom unije in v prid kaznovanim članom osiroma potrdilo odlok nižjega sodišča. Kazen je razveljavljena, uradnikom dana naloga, da na četrtletnih sejah dajo članom detajlirana finančna poročila ter da se morajo ravnati po pravilih.

Sodišče je na zahtevo tožitelijev pregledalo tudi poslovne knjige. Pregledovalci so dognali, da potrošena vsota ni znašala $7,500,000, marveč "le" poldrug milijon.

To je bil eden maloštevilnih slučajev v zgodovini ameriškega delavskega gibanja, ko so se člani zatekli na sodišče za protekcijo svojih pravic in za "očiščenje" unije. Električarska unija v tem mestu je bila dolgo vrsto let v rokah raketirjev. Tudi "očiščena" je še bila parkrat, pa ne za dolgo, ker je nova skupina obula škornje izpodrinjene mašine in jih še bolj podkovala. Sedaj je prišel "mir," s poravnanjem notranjih sporov.

Okrajna bolnišnica natrpana s pacienti

Uprava odkloni stotine revežev, ki potrebujejo zdravniško oskrbo, ker ni prostora za nje

Chicago, 2. dec. — Komisar Peter M. Kelley, načelnik okrajnega odbora za bolnišnice, je včeraj inspektiral okrajno bolnišnico. Svoje ugotovitve bo danes predložil illinoiski komisiji za pobijanje bede, zaeno pa bo apeliral, naj komisija preskrbi sredstva za zdravniško oskrbo velikega števila revnih oseb, kateri ne najdejo prostora v okrajnem zavodu, ker so vse postelje zasedene in mora uprava odkloniti do sto prosilcev dnevno.

Okrajna bolnišnica ima pet enot, splošno bolnišnico, oddelek za otroke, oddelek za moške, department za nalezljive bolezni in oddelek za jetične. Vsi ti departmenti so natrpani. Prostora je v bolnišnici za 2,500 pacientov, toda bolnišnica jih ima 2,900. Zdravnikov in bolničark primanjkuje, dočim so privatne bolnišnice skoro prazne in zdravniki nimajo kaj delati.

Uslužbenci okrajne bolnišnice niso prejeli plače že pet mesecev. Komisar Kelly je izjavil, da vzlic temu skrbijo za bolnike v kolikor pač morejo in kažejo veliko potrpežljivost.

V čakalnico bolnišnice pride vsak dan krog sedemsto ljudi, ki potrebujejo zdravniške pomoči. Uprava sprejme le nujne slučaje, vse druge pa mora odkloniti, ker ni prostora.

Zdravniki so lansko leto preiskali 197,000 bolnikov, v tem letu pa 174,297. Lansko leto so jih od omenjenega števila sprejeli v bolnišnico le 63,000. Zdravniki izvrše dnevno povprečno 40 večjih operacij, v materinskem oddelku pa se rodi povprečno 18 otrok na dan. V nasprotju z natrpanimi prostori v okrajni bolnišnici je v privatnih institucijah na stotine praznih postelj. Cela nadstropja nimajo niti enega pacienta.

V svrho izboljšanja položaja je uprava okrajne bolnišnice stopila v stike s prominentnimi osebami in uradniki, s namenom, da se organizira kampanja za zbiranje sklada, iz katerega naj bi se črpala sredstva za zdravniško oskrbo revnih ljudi, za katere ni prostora v okrajnem zavodu.

PREISKAVA TRUSTA ELEKTRIKE V ZASTOJU

"Varčevanje" prisililo komisijo na omejitev. Trust dosegel, kar je želel. Preiskava odkrila eno milijardo pripisane vrednosti

Washington. — Zvezna obrtna komisija naznanja, da bo vsled pomanjkanja sredstev morala omejiti svojo preiskavo plinskih in elektrarskih kompanij.

To je najboljša novica za magnate javnih naprav, ki so na različne načine skušali preprečiti ali pa vsaj omejiti vladno preiskavo njihne industrije. Direktno tega niso mogli doseči. Zelo prav jim je prišla kriza in večji vladni deficit ter konsekventno "varčevanje."

Pred enim letom je administracija skušala preprečiti vsako nadaljnjo preiskavo in črtala iz budžetne postavke vse apropriacije. Kongres ni hotel iti tako daleč, znižal pa je apropriacije. Resultat tega je naznanilo zvezne obrtne komisije, da ne bo mogla skončati preiskave.

Letos je komisija osredotočila svoje delo na preiskavo finančnih struktur javnonapravnih kompanij — najvažnejši del preiskave. Dosdaj je odkrila nad eno milijardo pripisane kapitalizacije ali fikcijske vrednosti, od katere morajo konzumenti plačevati dividende. Koliko znaša celotna vsota, bo zaenkrat ostalo tajno radi — "varčevanja."

O tej vladni politiki je neki washingtonski ekonom rekel, da je najboljša primera "majhne modrosti in velike neumnosti," ki je na rekordu. Sodišča in regulacijske komisije priznavajo družbam, da so upravičene do 7 odstotkov dividend od kapitalizacije. Na podlagi tega je stala ameriške odjemalce dosdaj odkrita vsota pripisane kapitalizacije 70 milijonov na leto.

To je 50-krat več kot pa znaša letošnja apropriacija obrtne komisije. Za vsak dolar, ki ga vlada "prihrani" pri tem delu, plačajo konsumentje $50. To je rezultat politike "varčevanja" na nepravem mestu.

Policija in brezposelni so se spopadli

Minneapolis, Minn. — V spopadu med policijo in brezposelnimi, ki so korakali proti mestni hiši, je bilo deset oseb ranjenih, od teh dva policaja. Brezposelnih je bilo nad tisoč. Do kravalov je prišlo, ko sta trčili "postava" in "armada." Več oseb je bilo aretiranih.

Cestni železničarji uvedli petdnevnik

Worcester, Mass. — Cestni železničarji v tem mestu so se izrekli za petdnevnik, da pomagajo brezposelnim ali delno zaposlenim tramvajskim delavcem.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, 3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year. foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBERS OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (Dec. 31, 1932), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Korak v kolektivno medicino

To je nadaljevanje uvodnika v včerajšnji Prosveti.

Zadnje dni je ameriško časopisje objavilo poročilo nekega zdravniškega odbora v New Yorku. Poročilo je bilo predloženo konferenci za stroške zdravniške oskrbe in glava odbora, ki je podpisan na prvem mestu, je dr. C. E. A. Winslow, profesor javnega zdravstva na univerzi Yale. Poročilo je rezultat petletnega raziskavanja in 35 članov odbora je podpisalo načrt večine; ostalih trinajst članov se ne strinja s tem načrtom in objavili so manjšinsko poročilo.

Skratka: zdravniški odbor priporoča v svojem načrtu, da se ameriška medicina popolnoma reformira. Namesto privatne in individualne prakse naj bo komunalna (občinska) praksa po organiziranih skupinah zdravnikov, dentistov, bolničark in lekarnarjev in stroški te prakse naj se pokrivajo z rednimi prispevki obveznega zavarovanja ali davkov. Odbor je izračunal, da povprečni izdatki na prebivalca bi znašali 40 do 80 centov na teden, oziroma $20 do $40 letno. Vsaka občina bi imela svoje zdravstveno središče, kjer bi bila organizirana vsa akcija za oskrbovanje zdravja in pobijanje bolezni. Vsi prebivalci občine bi bili organizirani v ta namen in plačevali enake prispevke ter prejemali enako postrežbo. Vodstvo in finančna odgovornost bi bila v rokah občine. Kdor bi hotel imeti naknadno ali posebno privatno postrežbo, bi jo dobil proti posebnemu plačilu.

Odbor argumentira, da bi ta fundamentalno novi sistem zdravstvene oskrbe zelo izboljšal zdravstvene razmere in odpravil mnogo današnjih nedostatkov in krivic. Zdravstveno osobje bi imelo stalne plače in brigalo bi se le za svoje dolžnosti; sposobnost v praksi bi morala biti glavna. In ljudje bi bili preskrbljeni za primer vsake bolezni.

Ta načrt je nedvomno radikalen korak od stare privatne prakse. Korak je usmerjen v socializirano, kolektivno medicino — dasi je še zelo daleč od te. Nekateri ameriški zdravniki so po dolgi dobi spoznali, da bi bilo dobro, če bi medicina zavzela pozicijo občinske šolske vzgoje; najbrž so prepričani, da je zdravstvo prav tako važno kot je osnovna šolska vzgoja, kar je resnica. Obenem so spoznali — in to je glavno — da razvoj vsega življenja v Ameriki, kakor povsod, drži v kolektivizem. Razume se, da bodo naleteli na silen odpor. Reakcionarna Ameriška zdravniška zveza je proti temu sistemu, ker je odločno proti vsaki izpremembi invidualne prakse. "The Medical Journal", glavno glasilo te zveze, je že napovedal neizprosen boj temu načrtu; ta organ zahteva celo, da se odpravijo vsi poskusi javne in napol javne medicine in da se vrne v življenje "generalni praktikant", to je mazač, ki je zdravil vse od kurjih očes do sifilisa — in specialisti naj gredo spat!

Kakor je omenjeni načrt radikalen in znači velik napredek nad današnjo stopnjo bizniške medikalne konkurence, je vzlic temu pomanjkljiv. Drobitev kontrole po občinah je že davno zastarela reč. To pomeni, da velike in bogate občine bi imele boljšo oskrbo, majhne in revne pa slabo. Potrebna je večja organizacija, ki bi enako skrbela za vse sekcije prebivalstva, pa naj bo to državna ali federalna.

Vidi se tudi, da je zdravniški odbor ignoriral obstoječe ekonomske razmere. Dokler obstoji sistem individualnih in neenakih dohodkov, ki bilo krivično, da bi delavec, ki prejme dva dolarja dnevne plače, prispeval za oskrbo svojega zdravja enak znesek kot njegov delodajalec, ki ima recimo deset dolarjev dnevnega dobička. Kaj pa delavec, ki izgubi dohodke, ko je brez dela?

Prva in poglavitna stvar, ki jo ljudstvo Amerike krvavo potrebuje, je **socialno zavarovanje** — to je zavarovanje proti vsakemu pomanjkanju normalne eksistence za posameznika — in stroške tega zavarovanja morajo nositi oni sloji, ki imajo največ dohodkov od bogastva republike, dokler obstoji kapitalistični sistem. Delavec mora biti prej zavarovan za neki minimum dohodkov, če mu ne dajo dela, nato šele smejo zahtevati od njega, naj prispeva za to in to.

Reforme bodo prihajale v bodočnosti bolj kot so prej, ali vse te reforme bodo le majhna pomoč, dokler ne bo fundamentalnih izprememb v ekonomskem redu. Mi pozdravljamo vse te korake naprej, pri tem pa ne smemo izpustiti izpred oči najglavnejšega koraka. Zapisali smo

(Dalje v drugi koloni.)

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

(Dopisovalci in poročevalci domačih vesti, ki jih Prosveta prinaša dnevno v koloni "Glasovi iz naselbin," naj vselej podpišejo svoje polno ime in navedejo naj naslov, kar naj znači, da jemčijo za svoj prispevek. Poročila in dopisi naj bodo jedrnati, kratki in resnični; spisani morajo biti v dostojnem tonu. Na anonimna pisma in dopise se ne bomo ozirali.)

V butlegarskih premogorovih

New Waterford, C. B., N. S., Can.—V tej provinci, kakor se že več let spominjam, si premogarji kopljejo premog zase na mestih, kjer žila premoga gleda iz zemlje ali kjer ni premog preglobokо. Te majnice imenujejo "butleg" ali "skeb" majne. Leta 1925, ko je bil tukaj 6-mesečni premogarski štrajk, so si takrat majnarji tudi skoro vsi kopali premog. Bilo je teh vrste majn na stotine; ubit ni bil nobeden. Prošlo spomlad so nekateri začeli kopati premog v "butleg" majnah. Ker sta bila dva mlada fanta naenkrat zasuta in ubita, se je to kopanje samo od sebe ustavilo.

1. maja, ko je tukaj bila ustavljena ena velika majna, je brezposelnost še bolj narastla. Čeprav je bilo par sto "fornerjev" deportiranih v staro domovino, so ostali brezposelni začeli otvarjati svoje majne, po 3-4 možje skupaj in za njimi pa še oni, kateri niso bili odslovljeni. Kopali so premog vsak zase, ko se je v glavni majni delalo samo po 2-3 dni na teden. Do konca junija je bilo samo v New Waterfordu že več kot 100 teh majn. Vsi konji so bili jako zaposleni z vožnjo premoga na domove; skoro vsak se je pobrigal, da si je nakopal čimveč kuriva za zimo. predno kompanija vse skupaj ne ustavi.

Kompaniji je bilo znano vse, kajti začeli so otvarjati te rove samo par sto metrov od glavne majne. Kompanija ni ustavila teh "skeb" majn, ali vendar naznanila je med drugim sledeče paragrafe: Da premog se ne sme prodajati. 27 vozov si ga vsak zase sme nakopati. Premog razstreljati je prepovedano; vsaki si ga mora nakopati s pikom. Premog se ne sme voziti na dom s troki, samo s konji. Kdor nima "1st Class Miner Certificate," ne sme kopati, lahko pa pomaga pri drugem delu. Da se mora paziti na strop, dobro timbrati, da ne bo kake nesreče in paziti na plin, ker te luknje so bile vsaki dan globokejše in so bile tudi radi zraka in dima ena v drugo prebite.

Vse obratovanje teh butlegarskih majn je šlo mirno in naprej in bilo je "stalno delo," čeprav je bil 1. paragraf vsaki dan za par sto ton kolna kršen, ravnotako tudi paragrafa 2. in 4. Kompaniji je bilo znano vse, ravnotako tudi to, da je šlo vsaki dan en vagon podpor iz kompanijskega lesnega skladišča, strelivo in drugo orodje v butlegarske majne.

Neko noč je nekdo vlomil v kompanijsko skladišče za strelivo, odnesel okoli 100 funtov streliva in od 250 do 300 patron. Takrat se je pričakovalo, da bo na "butleg" majnah začelo stalno brezdelje, pa ni bilo nič, le še bolj je pokalo.

V New Waterfordu in Glace Bay distriktu je šlo vse dobro, ali v Sydney Mines distriktu so pa že prodajali premog kar na debelo. En trok je podil drugega ves dan sem in tja v glavno mesto Sydney. Prodajali so premog malo cenejše kot kompanija in tako so imeli več "ordrov" kot so mogli premoga "producirati." Tudi to kompanije ni ogrelo, da bi obrat ustavila, ker pa smrt na majnarja povsod preži, kot mačka na miš, tako se je že junija meseca zgodilo, da je bilo tam par majnarjev zasutih in eden ostal mrtev in 2 težko pobita.

Po tej nesreči je kompanija drugi dan poslala iz Glace Bayja 10 streljačev in 20 policajev, da tam ustavijo vse butlegarske majne s tem, da vse razstrelijo in porušijo. Butlegarski majnarji so se hitro skupaj zbrali, čim so spoznali vso situacijo, in so rekli policajem, da so brez dela, da ne dobijo od nikoder nobene podpore in da z nečem se morajo preživljati sebe in družine. Razstreljačem pa so samo rekli, da kdor bo šel doli razstreljavat, da živ ne pride več ven. Nato je streljače obletela taka kurja polt, da so takoj gledali, kje so troki in so se odpeljali nazaj, ravno tako tudi žandarji, majnarji pa zopet vsak na svoje delo, da se ne zgubi časa, ker za vsako tono so dobili vse "cash."

Do konca avgusta meseca je šlo vse dobro in butlegarske majne so se podvojile. Vsak je začel otvarjati, tako da so bili nekateri domačini tako "drzni," da so začeli kar zraven kompanijskih hiš kopati, drugi so se pa mislili spustiti pod železnično progo. To je bilo ustavljeno, vendar je bilo tudi že za kompanijo dosti čez mero, ker je morala nekega dne ustaviti obrat na svoji majni št. 16, ker so vse baterije za oddajanje signalov "odšle" v butlegarske majne za razstreljevanje premoga.

Dne 10. sept. so šli predsednik, podpredsednik in dva manažerja inspektirat vse najbližje "butleg" majne. Lasje so jim stali pokonci, ko so videli, da se voz vozu komaj ogiblje na poti. Veliki kupi nakopanega premoga, na stotine ton, da se ga izvozi na domove ali za prodajo. Začeli so nagovarjati majnarje, naj že enkrat ustavijo ta obrat, ker drugače bo kompanija prisiljena, da ona ustavi po en dan na teden svoj obrat, ker že sedaj proda jako malo premoga po okolici. Na to so dobili različne odgovore. Ena skupina je rekla: "Ja, mister, zakaj pa ravno nas mislite štapati, ko smo šele danes začeli, še en funt premoga nimamo doma." Drugi so zopet rekli: "Če bi mi delali po 4-5 dni v tednu, bi ne hodili kopat premoga sem, bi ga kupili kot poprej." Tretji so rekli, da so šele začeli. Nato so gospodje rekli: "Če je to res, vam damo še dva tedna časa za kopanje, do 25. sept. Nato se je zopet delalo s "polno paro."

Dne 16. sept. je začelo deževati kot bi lilo iz škafa, in v par dneh so bile vse "butleg" majne zalite. S tem je bil hiter konec majnarskega butleganja.

Proti koncu meseca oktobra so se vse majne večinoma posušile. Voda je odtekla in to priložnost so izrabili brezposelni iz Sydneyja in so začeli kopati premog v omenjenih majnah, in sicer tako kot ljudje, ki še niso bili nikdar v majni. Niso dobili dosti premoga, pa je vseeno prihajala vsaki dan večja skupina.

V New Victoriji, eno miljo od New Waterforda, je stara majna št. 17, ki že 10 let ne dela. Žila tiste majne leži tako, da ob obrežju Atlantskega oceana gleda žila ven izpod kamenja. Tam so mladi fantje iz Sydneyja začeli kopati premog v več "rovih."

Dne 16. nov. ob 11. uri se je strop na eni teh "majn" udri in zasul tri mlade fante. Prvega (15 let star) so dobili po par minutah še živega, ostala dva (eden 18, drugi 21 let star) so dobili šele čez delj časa, oba dva mrtva. Po nesreči je nekdo hitro na majno št. 12 telefoniral za pomoč. Manager, rešilni voz, zdravnik in policija, vse je bilo kmalu na mestu.

Po reševalnem delu je policija peljala vse ostale fante na magistrat radi pričanja o nesreči. Eden je izpovedal, da je bil na vrhu, da je opazil, ko se je začelo udirati in je hitro druge posvaril, ali bilo je že prepozno, ker je že medtem časom zemlja in kamenje padlo in jih zasulo. Vprašani so bili vsi, če so kopali premog zase ali za kupčijo, koliko so nakopali in če so imeli dobro podprto. Rekli so, da nič.

Sodba je bila sledeča: "That the deceased came to their death by being buried by a fall of earth at New Victoria, while engaged in mining coal near the shore. We recommend that if this "bootleg" mining, so-called, is to be continued that it should be carried out under proper supervision and that no boys under 16 years of age should be allowed to work in and around the pits." **Herman Drobesch,**
član društva 558.

In še o potopisu!

Chisholm, Minn.—Kot da bi ne bilo že dovolj prerekanja o Judničevem potopisu, pa se še clevelandski Barbič postavlja za resnico istega. Ker se pa tudi njemu lahko odgovori, ker ne morem molčati, najprej povem Barbiču, da ne pripadam k nobeni stranki; edini list, ki ga čitam, je Prosveta. Ko vse dobro premislim, potem sama sodim kje je pravica in kje je ni.

Judnič piše resnico, Barbič verjame in jaz potrdim, torej je okej. Komunisti v Ameriki dobijo dovolj denarja iz Rusije. Časopise imajo že sedaj zastonj. Rusija postaja vsak dan močnejša država, v Ameriki pa je vedno večja kriza. Morda dobijo še več denarja in jim ne bo treba delati. Jaz ne vidim nobenega vzroka, zakaj bi se mi revni delavci ne smeli združiti s komunisti. Dela ni ne denarja, od zraka pa se ne da živeti. Barbič, ki je dobro založen s kapitalom, pa lahko čaka štiri leta ali več na socialističnega predsednika.

Resnice nočemo, da bi šli sami v Rusijo, smo pa prestrahopetni. Kaj pa je z Barbičem, da nam revnim očita strahopetnost? Denar, denar, Barbič, je tista strahopetnost, ki nam revnim delavcem ne dovoli, da bi šli v Rusijo na špancir. Zato pa moramo vse požreti, kar nam kdo pove in piše o Rusiji.—Čas je že, da se o vsem tem prestane pisati. Ruski delavci so preveč pretrpeli, in če so lačni, sami trpijo in ne zaslužijo, da se razni Martini in Barbiči iz njih po časopisih v Ameriki norčujejo!

Za sedaj naj to zadostuje. Če se bo spet kdo oglasil, bom pa tudi jaz spet odgovorila.
Belokrajinka.

Med rojaki v Penni

Pittsburgh, Pa.—Na 23. nov. sem odpotoval v okraj Westmoreland, kjer je mnogo slovenskih naselbin. Najprej sem se ustavil v naselbini Hutchenson, kjer so mi povedali, da še niso imeli plačilnega dne. Od tam sem šel na Yukon; tudi tam ne vedo kdaj bo kaj boljše, da jim bo inženir Hoover dovolil delati. In vse do takrat ne morejo pričakovati plačilnega dne. Iz tega se lahko vidi, da nisem mogel imeti posebnega uspeha pri naših prijaznih rojakih v omenjenih dveh naselbinah. Le rojak Mlačkovšek je ponovil celoletno naročnino. Prenočil sem pri Dremotovih, pri Grilovih pa sem bil deležen okusnega prigrizka.

Obiskal sem znano naselbino Herminie št. 1. Tudi tam ni bilo uspeha, ker je manjkalo še par dni do "pede." Naprej—v Greensburg. Kristanovi so kar sami ponovili naročnino na Prosveto, Venc Palčič pa na Proletarca. Prenočil sem pri društvenem tajniku, kjer so mi tudi izvrstno postregli.

Zgodaj zjutraj dne 26. nov. sem se odpeljal na tamkajšnjo postajo, s katere me je lukamatija odpeljal v Johnstown in ob 9. uri sem bil že na bližnjem Moxhamu. Z uspehom, ki sem ga tam imel, sem bil zadovoljen. Naši ondotni rojaki se bavijo z raznimi stvarmi. Mary Zalar ima točilnico z mehkimi pijačami, Frank Tomshe je dober krojač, John Langerholc vodi mesnico in grocerijo, Andrej Vidrich je spreten pleskar, John Lavše dober čevljar, Frank in Martin Klučevšek pa sta vešča modlarja. Ostali rojaki so premogarski ali fabriški delavci. Večina so vsi zvesti naročniki na Prosveto.

Škoda, da sedaj tovarne in rovi tako slabo obratujejo. Večina je ponovila naročnino, ostali pa so zaprosili, da se jih počaka. Posrečilo se mi je tudi, da sem dobil novega naročnika, Freda Intiharja, ki je dne 26. nov. stopil v zakonski stan z mlado vdovo po pokojnem Franku Likarju. Svatbe sem se seveda tudi jaz udeležil. Imeli smo se izborno vsi. Med tem pa nisem pozabil poagitirati za dnevnik Prosveto. Potem sem obiskal novoporočenca Linkova, ki sta se poročila pred štirimi meseci. Naročila sta se na Prosveto, zakar jima se zahvaljujem in želim, da bi uživala obilo sreče v zakonskem stanu. Isto velja za zakonca Intihar. Tisto noč sem prenočil pri Kločevškovih. Hvala vsem in za vse!
Anton Zidanšek, zastopnik.

Anonimnim piscem

Collinwood, O.—Oh ta nesrečna depresija! Ljudje ne vedo kako preganjati dolg čas. Da se pa včasih malo pokratkočasimo, so dobri prijatelji, ki nam pošljejo kakšno anonimno pismo. Hvala! Ti dobri prijatelji se vedno pozabijo podpisati, zato se jim ne morem pismeno zahvaliti za njihove neizmerno lepe izraze. Zato se jim javno prav iskreno zahvalim. Pa še kaj pošljite, da se spet malo pokratkočasimo.

Vsa pisma hranim, ker jih bom dala vezati v knjigo. Še par tako dolgih pisem pa bo kmalu dovolj za eno knjigo. Povem piscu teh anonimnih pisem, da tudi ono pismo hranim, katero mi je poslal leta 1929, in sicer na 10. straneh in pol, sedaj pa dve pismi, vsako po 3 strani. Kmalu bo za eno knjigo dovolj. Samo tole ga prosim, ker so vedno nove mode in ljudje hočejo vedno bolj biti gosposki, ker se pisec sedaj poslužuje pisalnega stroja: Kadar bo zopet pisal na pisalni stroj, naj bolj različno piše, ker se ne more dosti besed različno čitati.

Ni treba biti tako gosposki in sam pisati, naj kdo drugi napiše vama na stroj, ki je bolj vešč, kakor sta vidva. Seveda leta 1929, takrat je bilo vse še bolj po starem, takrat je pisec rabil pero. Ne vem ali je pisec pozabil kaj je pisal leta 1929, ker ravno eno in isto stvar vedno ponavlja. Prosim kaj novega. Bilo bi tudi imenitno, da bi bila knjiga bolj popolna, če bi mi prihodnjič poslala zraven pisma tudi kako sliko za knjigo. Menda ni hujše bolezni od nevoščljivosti. Kar preboleti ne more pisec. Kar ga najbolj boli je, da največkrat omeni v pismih vedno eno in isto bolezen. Ali ni še nič boljše? Oh, ubogi revež! Mi se pa vseeno malo pozabavamo. Torej še enkrat: prav lepa hvala! Knjiga, katero bom dala vezati, bo dokaz naših inteligentnih, visokih in naprednih mož v Collinwoodu, O., v letu 1932.
Lena Lokar.

Junak ali paranjk? Frank Gammino, footballski igralec, bi dobi za vsako zmagovito igro $000.00

A. P. K.:

Rusija

Predmet najširšega zanimanja, kritike in publicitete sploh, je danes proletarska Rusija. V domala vseh plasteh družbe vlada nekakšno napeto zanimanje za to povsem novovrsto vladano deželo. Razni radovedneži, neverni Tomaži in drugi, ki žele pobližjega in faktičnega znanja o sovjetski Rusiji, se podajajo tja, da si vso stvar ogledajo na lastne oči in potem razkrijejo svoje vtise tistim, ki iz finančnih ali drugih razlogov ne morejo na radovednostno potovanje v boljševiško deželo. Ti vtisi pa so tako različni, da je treba precej študije, razsodnosti in nepristranosti, ako si hoče človek napraviti primerno in pametno sliko ruskega položaja in vladanja. Vedeti in upoštevati je treba, da si ogleda Rusijo vsak posameznik s svojega posebnega stališča in vidika. Intelektualec bo prezrl malenkosti in bo pisal o veljkih uspehih na tem ali onem polju; zapisal bo, (če je poštenjak in če ni plačan, da piše drugače) da sovjeti trudoma in polagoma premagujejo silne ovire bolj ali manj posplošene zaostalosti ter notranjega in zunanjega nasprotstva in vzlic temu napredujejo neglede na še številne nedostatke. Mali trgovec, obrtnik ali prilično dobro situiran delavec iz katerekoli kapitalistične države pa se bo, naravno, predvsem pobrigal oziroma pozanimal za stanje sloja, kateremu pripada sam in če naleti tu na razočaranje, je ves širši napredek sovjetov zanj namah brezpomemben.

V takem nažiranju je nekaj pravilne logike, ki je tipično individualistična: kaj mi mar, če po moji smrti še raste trava ali ne! — — Ta logika je največja ovira vsega napredka, toda ker ima vsak človek le eno samo življenje na razpolago, mu je kaj težko vbiti v glavo kolektivistično mišljenje in še težje kolektivistično poštenje! Vsak živ posameznik bi želel biti srečen, dokler živi, pa se skuša preko drugih prikopati do majhnega ali velikega kupčka sreče, kadarkoli mu je dana prilika. Ta človeški nazor (ali je morda instinkt borbe za samoohrano) je premočan in preglobokо vkorenin̂jen, da bi se dal odpraviti v kratki dobi poiskušanja kolektivističnega sodelovanja za skupen blagor. Ruski človek se v tem oziru ne razlikuje od ostalega človeštva in fakt, da je Rusija delavska država, nikakor ne more biti nikomur garancija, da vladata v tej deželi samo vzorno poštenje in pravičnost. Vlada ne spremeni ljudskega bistva — ne čez noč — dati pa more pogoje, da se množice razvijejo v smotrenejšo in pametnejšo urejeno družbo. Tako razvitje pa vzame dalj časa nego bi si sedaj živeči in po napredku stremeči človek želel. Množice, pa bile ruske ali vsesplošne, se gibljejo po poljže in prav nič čudnega ni, če najdemo vzlic navideznemu napredku gnilobo tam, kjer smo je najmanj pričakovali.

Množice, kakor vemo, tvorijo posamezniki, tudi ruske množice, rdeče in nerdeče, in od nehanj in dejanj posameznikov so končno odvisne vse množice! Težko pojmljiv kontrast v vsej svoji obsežnosti, toda kontrast, kateremu se posveča med ljudmi veliko premalo pozornosti. Polomi ga posameznik tu, polomi ga posameznik tam, pa pravimo: a, saj to je malenkost; pozabimo; in pozabimo, a posledice se nizajo, druga k drugi in namesto večjih uspehov doživljamo večja razočaranja, neuspehe, ki bi jih ne bilo treba. Vsak dan, vsepovsod v toku življenja imamo priliko opazovati delovanje in posledice takih "malenkosti". Tudi Rusija je polna, prepolna takih brezpomembnih malenkosti. Včasih ga polomi, vedoma ali nevedoma, pristen komunist, drugikrat morda le roza rdečkar, a v vsakem slučaju trpi skupnost, trpi gradnja kolektivizma. Vse grobe ruske napake imajo svoj glavni izvor v nepoštenju in nedisciplinirano sti posameznikov.

Pojem in smisel discipline smo imeli mnogi priliko zajeti v vojnem času — do milimetrske dolžine so včasih vojaki merili kose komisa in gorje delilcu, če je koga favoriziral! In ko smo stali v dolgih krušnih vrstah po več ur zaporedoma, smo pazili na pošteno vrščenje kakor izvežbana armada, pa se je še ukradlo vmes nepoštenje! Kako bi torej pričakovali, da gre v delavski državi vse lepo gladko spod palca? Tako pričakovanje ni le naivno, pač pa izdaja tudi premalo volje do poznavanja človeške nature, ki je prej ko vse drugo sebična. In ker se v ruskem primeru vse premalo upoštevajo taki temeljni fakti, je kritika Rusije mnogokrat pretirano ostra in včasih, v gotovih primerih premila. Mnogi zavedni delavci se zgražajo nad diktaturo, moralneži nad novimi ruskimi postavami glede javne morale, verniki nad boljševiškim brezverstvom i. t. d., in vse to največ radi tega, ker je ruska vlada vlada množic, katere naloga je, množice kolikor mogoče osrečiti z blagostanjem. In pri vsem skupaj se prerado pozablja, da je diktatura neodbodno potrebna, ker množice, s katerimi ima delavska vlada opravka, niso bile vzgojene v kolektivizmu in so mu zato v mnogih ozirih nasprotne; potrebna je tudi nova morala, ker nova doba ne more dalje gojiti tega, česar se skuša v bistvu otresti; in potrebna je še predvsem nova vera, kateri niso podlaga dogme, ampak kolektivistična sila človeka, ki hoče naprej za vsako ceno.

(Dalje na 3. strani.)

(Nadaljevanje iz 1. kolone.)

če, da je zdravje prva socialna pravica za vsakega človeka. Človeška družba mora skrbeti, da je vsak njen član zdrav, da je nasičen, oblečen in ogret v mrazu, da ima komfort in vse pripomočke za svoje udejstvovanje — nato šele sme zahtevati od njega, da ji prispeva svoj delež ustvarjanja in se ravna po njenih pravilih.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

100,000 LJUDI V SLOVENIJI BREZ KRUHA

Kako jim pomagati in olajšati zimo? — Anketa na banski upravi

Ljubljana, sredi novembra. Te dni se je vršila na banski upravi velika anketa, na katero so bili s strani bana pozvani zastopniki raznih organizacij in zavodov, da se pogovorijo, kako organizirati pomoč brezposelnim. Na tej anketi, ki je rodila zdaj samo izvolitev širšega odbora, ki naj se sestaja od časa do časa ter sklepa o pomožni akciji, so razni govorniki orisali položaj brezposelnosti v Sloveniji ter pokazali strahotno sliko bede, ki se bo v zimi še stopnjevala.

Anketo je otvoril ban dr. Marušič ter izpovedal cilj ankete: dosedaj so razna društva in zavodi skrbeli ločeno za podpiranje brezposelnih, to delo pa je treba združiti in enotno organizirati. Ban je obljubil pri tem pomoč banovine in države — v kolikor bodo seveda sredstva dopuščala. Sklical je anketo za to, da se domenijo, kako organizirati to pomožno akcijo.

Dva banska svetnika sta v svojih govorih podala statistiko o delovanju raznih organizacij. Zatem je dobil besedo tajnik Delavske zbornice **sodrug Filip Uratnik**, ki je podal strahotno sliko brezposelnosti pri nas. Poročal je: Položaj je tako pereč, da je treba, da se združijo vlada, banovina, strokovne organizacije in humanitarna društva, da bi združene po enotnem načrtu skrbele za pomožno akcijo. Po novejših podatkih Okrožnega urada za zavarovanje delavcev je delavstvo v primeri z lanskim letom izgubilo zaradi brezposelnosti iz manjših mest Slovenije okrog 155 milijonov Din zaslužka. Če prištejemo k tem še brezposelne rudarje, o katerih vodi evidenco Bratovska skladnica, znaša izguba zaslužka v Sloveniji skupno najmanj 200 milijonov dinarjev. Po podatkih Borze dela je danes v Sloveniji brezposelnih delavcev najmanj 10,000. V to število pa so všteti samo tisti, ki so imeli kdaj stalno službo in so bili socialno zavarovani pri bolniški blagajni. Treba pa je računati še s tem, da je mnogo zaposlenih delavcev le delno zaposlenih in jih delno lahko kar prištejemo k brezposelnim. In tako je gotovo, da bo to zimo **100,000 ljudi brez kruha**, če ne celo več. Ne pozabimo pa, da se bo to število v zimi še pomnožilo, saj čujemo dan za dnem o mnogih novih redukcijah in celo rudniki, ki včasi na zimo sploh niso poznali zastoja, odpuščajo delavce in grozijo s še večjimi redukcijami.

In kaj imajo naši državni socialni uradi? Borza dela, ki naj skrbi za podpiranje brezposelnih delavcev, ima toliko denarja na razpolago, da bi vsak brezposelni danes dobil za celo leto kvečjemu 200 Din! S tem ni pomagano brezposelnim prav nič. Borze dela kaj naglo razdelijo ta denar, potem pa morajo vsakemu brezposelnemu, ki pride sestradan prosit podpore, prav za prav — vrata pokazati. Zakaj denarja v blagajni ni več.

S. Uratnik je potem navajal svoje predloge, kako pomagati brezposelnim čez zimo. Banska uprava naj bi izdala uredbo, po kateri naj bi prispevali vsi zaposleni delavci v Sloveniji po 2 Din mesečno, delodajalci pa za vsakega svojega delavca po 4 Din mesečno. Ker je v Sloveniji zaposlenih okoli 90,000 delavcev, bi ta dajatev vrgla vsak mesec nad pol milijona. Te dajatve naj bi plačevali v šestih zimskih mesecih. Tako bi se nabralo nad tri milijone dinarjev, ki naj bi jih potem poseben odbor delil onim brezposelnim, ki nimajo nikjer nobenega zavetja. Govornik je opozoril tudi na akcijo ljubljanske mestne občine. Kdor bo namreč od brezposelnih delal en teden, dobi tri tedne brezplačno hrano.

Za Uratnikom je govorilo še več zastopnikov raznih društev in mnogo zastopnikov industrijskih občin, ki so orisali stanje brezposelnosti v svojih občinah. K koncu ankete je bil izvoljen širši banovinski odbor za pomožno akcijo v Sloveniji.

Odbor bo pač skušal lajšati bedo, odpraviti je ne more. Stara suknja se da nekaj časa krpati, a najboljša je nova.

NEKOLIKO VEČ SVOBODE V JUGOSLAVIJI?

Vladni predsednik Srškič o programu nove vlade

Poslanski klub državne stranke je imel dne 11. t. m. sejo, na kateri je vladni predsednik dr. Milan Srškič govoril o programu vlade.

Poročal je, da je vlada predložila skupščini nov zakon o občinah, s katerim se bodo uvedle spet občinske volitve, ki pa bodo javne. Nadalje je sporočil, da je vlada že sestavila načrt novega Zakona o zborovanjih in udruženjih, ki bo precej svobodnejši od sedanjega, ki je bil šele lani izdelan. Novi zakon bo namreč dovoljeval tudi manjšim skupinam organiziranje v stranke, če bodo seveda za narodno in državno edinstvo. (Sedanji zakon ima mnogo strožje določbe.) Prav tako je napovedal vladni predsednik, da bodo izdelali nov zakon o volitvah v Narodno skupščino, ki bo olajšal svobodno in polno udeležbo v političnem življenju vsaki politični stranki, ki stoji na integralnem jugoslovansko-nacionalnem in državnem programu. K temu je predsednik pripomnil, da te izpremembe volilnega zakona ni diktirala kakšna potreba, da bi recimo bilo treba kmalu razpisati nove volitve, pač pa je to le izvajanje načrta postopnega prehoda iz diktature v zdrav demokratski režim.

Ti dve obljubi — nova zakona o združevanju in nov volilni zakon — kažeta, da se režim res mora polagoma umikati želji državljanov.

V finančnem pogledu bo vlada novi proračun spet skušala znižati in sicer kar za celih 800 milijonov dinarjev in bo zaradi tega izvajala načelo varčevanja do skrajnih mej možnosti. Med drugim je predsednik odgovoril tudi govoricam o inflaciji. Dejal je: "Vlada je odločno proti vsaki inflaciji, ki bi za dolga leta onemogočila normalno gospodarsko poslovanje, razvrednotila vse narodne premoženje, upropastila državne finance, desorganizirala ves državni aparat in izzvala socialne pretresljaje. Vlada bo storila vse, da obvaruje dinar in njegovo kupno moč v državi ter da mu vrne zunanjo pariteto njegove borzne vrednosti. Kolebanje tečaja dinarja na inozemskih borzah nikakor ni posledica kake izpremembe v vladni monetarni politiki. Noben inflacijski moment ni dovedel do tega, ker inflacije v naši državi ni in je ne bo."

Sam sebi zažgal, da bi dobil zavarovalnino. — Bivši novomeški usnjar Jakob Planinšek je zmerom špekuliral na tak način, da se je pregrešil zoper paragrafe. Tako tudi letos. V Medvodah na Golem brdu je kupil posestvo, za katerega je dal 45,000 Din. K posestvu pa spada tudi domačija, sestoječa iz razdrte bajte in zelo starega gospodarskega poslopja. Kakor hitro je kupil domačijo, je hitel v zavarovalnico Croatia ter zavaroval to domačijo za 69,400 Din, pa čeprav nista bila oba objekta skupaj vredna več od kakih 5 tisočakov. Kupil je začetkom septembra, h koncu septembra pa je domačija že pogorela do tal. Istega dne so videli Planinška v Medvodah, videli so ga, da je šel na pod, zato je bil upravičen sum, da si je domačijo zanetil sam: najprej je zagorelo gospodarsko poslopje in potem se je vnela še hiša. Planinška so aretirali, tajil pa je vso krivdo in tajil jo je tudi te dni na razpravi pred sodniki. Po nedolžnem sem obsojen! — je govoril, ko ga je sodišče obsodilo na eno leto težke ječe.

Pa se je izmuznil. — Pred novomeškimi sodniki se je zagovarjal že drugič zaradi istih dejanj posestnikov sin Vinko Simončič iz Leskovca. Obtožen je bil ropa in več požigov. Dočim je v preiskavi vse priznaval, je na prvi in zdaj na drugi razpravi vse dosledno tajil. Na drugi razpravi zaslišane priče — orožnik, sodnik iz Krškega in drugi — so trdile, da jim je obtoženec po aretaciji priznal vsa dejanja. Obtoženčev oče pa je pod prisego izjavil, da je bil njegov sin doma tisto noč, ko je gorelo pri posestniku Francetu Simončiču in da zaradi tega sin ni požigalec. Sodišče je obtoženca obsodilo na mesec dni samo zaradi ogrožanja javne varnosti, ker je nekoč divjal s konji po cesti, gleda ropov in požigov pa je bil oproščen, ker ni bilo dokazov. Ker je več kot mesec dni obtoženec že bil v zaporu, so ga takoj izpustili.

"Sodobni" Beograd. — Beograd nikoli ne mara zaostajati in zvesto caplja za ostalimi mesti zapadnih držav. In tako je Beograd dobil te dni nov klub, klub debeluharjev. V klub se sprejemajo samo tisti moški, ki tehtajo najmanj 100 kilogramov; žensk ne sprejemajo. Nekatera evropska velemesta so ustanovila take klube že pred mnogimi leti, beograjsko "velemesto" pa šele zdaj v teh dobrih časih — to je razlika. Če bi se zdaj še suhci organizirali, bi jih gotovo posekali.

Dva požara

V Gotni vasi, nedaleč od Novega mesta, je izbruhnil 15. novembra požar v podstrešju hleva posestnice Ane Rogljeve. Ogenj se je naglo razširil in zajel vse hlevsko poslopje, preskočil na ostale gospodarske objekte omenjene posestnice ter ogražal tudi stanovanjsko hišo in objekte sosedov. Gospodarski objekti Rogljeve, ki jih je zajel ogenj, so naglo pogoreli prav do tal. Na požorišče so prihiteli gasilci iz Šmihela ter preprečili, da bi se ogenj razširil na sosednja poslopja. Stanovanjska hiša in veliki kozolec posestnice Rogljeve sta ostala nepoškodovana. Pri gašenju sta se precej poškodovala gasilca Stanko Baratin in Janez Šušteršič iz Šmihela. Prvi si je nalomil rebra, drugi pa si je zlomil levo roko. Škode ima Rogljeva precej. Pogoreli so ji hlev, pod in listnjak, uničenih je bilo 2000 kg slame, 500 kg krme, razno orodje, nekaj tujega pohištva in celo okrog 15 kokoši, dočim so govejo živino rešili iz gorečega hleva. Škode ima posestnica za okroglih 25,000 Din.

V ptujski okolici, v Malem Paradižu je nastal nevaren ogenj pri posestniku Arbajterju Ivanu. Njih stanovanjska hiša je bila lesena in samo ometana, česar pa sedanji lastnik ni niti vedel. Zato niso bili bogve kako previdni pri kurjenju peči. Posestnikova hči je zakurila pred dnevi ogenj v peči ter odšla v sosedno sobo. Ko pa je slišala nekako pokanje in se vrnila v sobo s pečjo, je opazila, da je skoro vsa hiša že v plamenih. Sosedje so pomagali reševati in so rešili iz hiše pohištvo in nekaj obleke, potem pa je hiša z neveliko zalogo krme pogorela do tal.

Družinski oče v prostovoljno smrt. — V nedeljo 13. t. m. popoldne je skočil v Velenju neznani moški v rudniški ribnik. Samomorilca in njegovo dejanje je opazil rudar Pestotnik, ki je naglo odhitel k ribniku, a ni mogel pomagati, ker se je samomorilec že potopil. Po delavski knjižici in železničarski kapi, ki jih je bil samomorilec pustil na bregu, so ugotovili, da gre za 46-letnega Franceta Pušnika, stanujočega v Škalah. S čolni so križarili po ribniku, a so Pušnikovo trupio našli in potegnili na breg šele naslednjega dne zjutraj. Samomorilec je bil oče treh otrok. Zakaj je šel v smrt, ne vedo. Bil pa je zadnje čase zelo potrt. Sodijo, da je obupal zaradi težkih razmer, zaradi katerih ni mogel preživljati družine.

Zakonce poboljšujejo

V Ameriki je življenje res lahko; za vse je poskrbljeno v najpopolnejši obliki in če ti manjka česarkoli, je tukaj urejeno vse, da si od rojstva do smrti zadovoljen. Morda . . . ! Brez podlage pa takšno mnenje tudi ni . . . Pred kratkim so v New Yorku odprli zavod za rodbinske odnose (Institute of Family Relations), torej napravo, ki posega prav do domačega ognjišča. Zavod ni prvi te vrste in šele uspehi prve slične naprave v Los Angelesu so dali povod, da je prišlo do ustanovitve v New Yorku. Poskus v Los Angelesu, ki "deluje" že približno dve leti, je prinesel krasne uspehe. O njih se je izvedelo po vsej Ameriki in kakor pravijo, ima zdaj že 30 ameriških mest namero, da si bo ustvarilo slične poboljševalnice.

V Kaliforniji je bila stvar urejena tako, da so stranke prihajale v zavod večinoma prostovoljno, nekaj pa so jih vanj napotila tudi sodišča in ustanove za javno blaginjo. Vsi, ki so prišli tja po pomoč — dozdaj je zavod v Los Angeltsu posredoval skoraj v 4000 primerih — so sami sporočili javnosti, da so dobili v poboljševalnici zaželjene informacije ali nasvete, s katerimi so se rešili domačih križev in težav. Dalje je statistično ugotovljeno, da je bilo primerov, kjer tudi ta posebni zavod za ureditev hišnega reda ni mogel pomagati, prav neznatno število.

Zavod v Los Angelesu je v svojem delovanju vsestranski. Njegovi voditelji se ne bavijo samo z odstranitvijo vsakdanjih zakonskih neprilik, temveč dajejo po želji tudi nasvete takšnim zakoncem, ki se takšnih težav šele boje. V tem stremljenju gredo tako daleč, da dajejo vsa potrebna navodila tudi zaročencem in takšnim, ki ne morejo najti primernega zakonskega druga, čeprav se povsod ozirajo za njim. Pokazalo se je, da je to predhodno varnostno delo zavoda bolj uspešno in skoraj tudi bistveno važnejše od prizadovanja, da pregovarja može, ki se dejansko lotevajo svojih boljših polovic, ali v splošno zadovoljstvo razrešuje po vsem svetu priljubljene domače "trikote."

Zavod posreduje v kakršnihkoli pritožbah — upravičenih in namišljenih. Često se dajo prave težave odstraniti kar avtomatično, ker je treba odstraniti samo namišljene. M n o g i m strankam, ki so se prišle pritoževat zaradi neznosnih razmer v zakonu, so pomagali enostavno z nasvetom, naj se pogumno vrnejo v jarem, pri tem pa naj bodo s "sovozačem" nekoliko bolj obzirne.

Ljudje, ki se obrnejo za nasvet odkrito srčno, razkrijejo že po par vprašanjih prave težave. Po večletnih skušnjah so v zavodu prišli do prepričanja, da je v moderni družbi prav za prav samo pet glavnih vzrokov za domače nesporazume, in sicer splošna neenakost, gospodarska nasprotstva (vprašanje, kako in kdo naj izdaja razpoložljiva denarna sredstva), spori s sorodstvom drugega dela ter spori zaradi vzgoje otrok in prostega časa. Končno se ne sme prezreti še šesti vzrok, ker moški ali ženska — žal že tisočletja — ne moreta razumeti do skrajnosti zapletenih čuvstev svojega tovariša v zakonu.

V vsakem primeru skušajo v zavodu najti predvsem pravi vzrok pritožbe, pri čemer naletijo često na fiziološke ali psihopatične okolščine, največkrat pa na neznanje. Če se zakonski mož opije, če je preveč prijazen z drugimi ženskami, če zapravlja denar iz gospodinjskega dela, če se za vsako malenkost razburja, se je treba vselej vprašati, ali dela tako, ker obtožuje ženo ali zato, ker se je ohladila ljubezen do nje. Dasi odgovori često potrjujejo slednjo, skuša zavod pomagati tako, da priporoči obema deloma — ali pa tudi samo tožitelju — naj ponovno proučita temeljna pravila spolne vzgoje. V takšnih primerih posežejo vmes tudi zdravniki, po potrebi tudi psihiatri.

Največ pritožb dobiva zavod zaradi gospodarskih nesporazumljenj in skrbi ali pa zaradi tega, ker mož in žena nista zadovoljna z istimi zabavami. V teh primerih je sporazum zelo težak. Na pomoč morajo priti gospodarski strokovnjaki zavoda, ki skušajo rešiti vprašanje boljše razdelitve denarnih sredstev ali pa napotiti stranko v banko po posojilo. Včasi morata nezadovoljna zakonca stopiti v stike z upniki ali pa si polakati nove namestitve. V sporih zaradi posečanja zabav je najbolj učinkovito kratko predavanje iz knjige, ki vsebuje temeljna pravila o medsebojni obzirnosti in vljudnosti med civiliziranimi ljudmi.

Vsi, ki so prišli v zavod in so hoteli ostati v zakonu, so se tudi z novimi nadami vrnili vanj. Med njimi je bilo celo nekaj težjih primerov, kjer se je sprva zdel vsak trud brezupen; med temi so bili večinoma "klienti", ki so jih poslala v posredovanje policijska sodišča. Seveda se ni dalo preprečiti, da so nekatere ženske, pri katerih je bila vsaka pomoč odveč, šle dalje do ločitvenega sodišča.

Ker ima ta koristni zavod v Los Angelesu velike socialne naloge, je v stalnih odnosih z vsemi ostalimi socialnimi napravami v Kaliforniji. Če je treba strankam strokovnega štiva, ga zavod preskrbi brezplačno v javnih knjižnicah. Če je treba popolnim ali namišljenim brodolomcem v zakonu zdravniške pomoči, ima zavod angažiranih večje število preizkušenih specialistov, ki poslujejo za zavodove stranke za časom primerno nizko odškodnino. Psihologe in psihiatre ima zavod stalno nameščene; za gospodarske težave pa ima vrsto strokovnjakov, ki rešujejo ta vprašanja — do najbolj zapletenih — kar mimogrede.—Dr. v. a.—Žis.

Kompanija podpisala pogodbo z novo unijo

Panama, Ill. — Cosgrove-Meehan Coal kompanija je podpisala pogodbo z novo Progresivno rudarsko unijo za premogovnik št. 5. 400 rudarjev se vrne na delo. Rov je bil zaprt od 1. aprila.

V tej panamski krajevni uniji je pričel svojo kariero John L. Lewis, ki je bil kot njen uradnik obdolžen poneverbe unijskega denarja s svojimi brati vred. To je bilo dolgo prej, predno je postal "Mussolini" ameriških rudarjev. Pred par leti, ko je prišlo do preloma med distriktom in mednarodno organizacijo, ga je ta krajevna unija tudi izključila.

Britski avti prosti carine v Kanadi

Ottawa, Kanada. — Kot rezultat britske imperialne konference vrveč se v tem mestu zadnje poletje, bodo britski avti prosti carine v Kanadi. O tem je bil obveščen parlament po finančnem ministru.

Za ameriško avtno industrijo bo to precejšen udarec. Ford sicer ne bo prizadet, ker ima v Kanadi večje tovarne. Sledi mu najbrž tudi General Motors z zgraditvijo svoje tovarne. Tekom imperialne konference je dala delegatom na razpolago svoje najboljše avtomobile.

Ameriški magnatje so zadnja leta zgradili svoje tovarne v mnogih državah kot rezultat carinske vojne.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904 — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODSEK:

VINCENT CAINKAR, predsednik....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAS NOVAK, tajnik bol. oddelka....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

ANDREW VIDRICH, prvi podpredsednik, 569 Russell Ave., Johnstown, Pa.
DONALD J. LOTRICH, drugi podpreds., 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
JOHN J. ZAVERTNIK, gl. zdravnik.....3724 W. 26th St., Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODSEK:

FRANK ALESH, predsednik.....2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
JOHN OLIP.....149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
JOSEPH SISKOVICH.....16118 Huntmere Ave., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODSEK:

JOHN GORŠEK, predsednik ..... 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON ŠULAR.....Box 87, Arma, Kans.
JOHN TRDELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Park Hill, Pa.
FRANCES ZAKOVŠEK.....1016 Adams St., No. Chicago, Ill.

OKROŽNI ZASTOPNIKI:

GEORGE SMREKAR, prvo okrožje.....127 Main Ave., W. Aliquippa, Pa.
JOHN LOKAR JR., drugo okrožje.....1198 E. 170th St., Cleveland, Ohio.
FRANK KLUN, tretje okrožje.....Box 658, Chisholm, Minn.
JOSEPH ERATKOVICH, četrto okrožje.....R. R. 6, Pittsburg, Kans.
FRANK KLOPČIČ, peto okrožje.....Star Rt. 4, Box 31, Cle Elum, Wash.

NADZORNI ODSEK:

FRANK ZAITZ, predsednik.....5625 W. 26th St., Chicago, Ill.
HRAST ALBERT.....Box 561, Las Vegas, Nevada
FRED MALGAJ.....69 Central Park, Pueblo, Ill.

POSOJILO—Korespondenco s glavnim odborom, bi želeli v vsi zadevi, se vsi tukaj VSA PISMA, ki se nanašajo na posojilo, naj se naslovijo na predsednika. VSE DENARNE POŠILJATVE za tiskovino, ki se vrši iz upravnega odbora, naj se pošljejo na gl. tajnika. Vse spore, ki jih bi imeli posamezniki pri društvu, naj se predložijo na bol. tajnika. Vse spore v samem z blagajnikom pri gl. tajnika. VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošljejo Frank Sakon, predsednika nadzornega odbora. VSE PRIZIVI na izv. bolniški odbor naj se pošljejo na John Grohar, predsednika porotnega odbora. VSI BOGZE in drugi spori, nesporazumi, prepiri, pritožbe in vsaka vrsta, kar je v zvezi s slovenskim bolnim, naj se pošljejo na "Prosvetin" odbor, Chicago, Ill. NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed to the Secretary as follows: Correspondence for the Supreme Office should be addressed to the President as follows: All remittances of money and business correspondence should be addressed to the Secretary. Complaints of sick benefit should be addressed to the President of the sick benefit committee. Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him. Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Sakta, chairman of the Board of Supervisors.

Rusija

(Nadaljevanje s 2. strani.)

In res, v vsem tem gigantičnem novem gibanju skoro ne pride vpoštev posamesnik, niti ne današnji dan — bodočnost, množice, širina velikih, skupnih idej; ogromen organizem, ki skuša urediti svoj sistem tako, da bo kdaj preskrbljen slednji del organizma z vsem, kar potrebuje za svojo eksistenco. To je v glavnem smoter ruskega velikanskega podvzetja in za dosego tega cilja doprinaša rusko ljudstvo žrtve. Posamezniki trpijo, preklinjajo, kakor preklinjajo brezposelni drugod po svetu. Ali med trpljenjem prvih in drugih je ta temeljna razlika, da dočim se v kapitalističnih državah stori vse kar je mogoče, da se ohrani izkoriščevalni sistem, se v Rusiji aktualno dela na tem, da bo položaj množic čimdalje boljši. Parazitstvo v Rusiji morda res še ni poginilo, ali kljub vsemu bo menda komaj pikica napram parazitstvu, ki pije kri milijonom delavcev v kapitalističnih državah. Žene sovjetskih uradnikov ne zapravijo letno milijonov dolarjev ljudskega denarja za puhlo in prazno družabenje, ki je tako razpašeno v visokih krogih Evrope in Amerike, pač pa pomagajo pri gradnji socialistične države. In če ruske ženske opravljajo težka dela, je to predvsem znamenje, da primanjkuje delovnih sil, a poroditi gotovo niso prisiljene na deželni cesti kakor se to pripeti n. pr. v bogati dolarski deželi, kjer je človeške žare še več kot preveč in ni nič zato, če ob kupih vsega poginja gladu na tisoče posameznikov. In poleg ne smemo pozabiti, da garajo v Ameriki in drugod ženske v klavnicah, v tovarnah, na farmah, v domovih, vsepovsod. Take, ki smo poiskusile kako dodobra se more ženska zmučiti in zdelati ter spraviti ob zdravje v deželi, ki je smatrana za ženski raj, se prav nič ne razburimo, ako čitamo, da kaka zdrava, močna Rusinja vihti kramp — tudi jaz sem ga že —.

In še nekaj je, na kar ne smemo pozabiti pri kritikovanju sovjetizma, namreč dejstvo, da je Rusija danes edina država, ki je pripravljena in zmožna braniti svetovni proletarijat, njegove pravice in interese. Vsako, še močnejše delavsko gibanje v kapitalističnih državah, more kapitalizem na spreten in premeten ali pa na nasilen način uničiti, kadarkoli se mu zazdi prenevarno za njegov obstoj. Tako je napravil fašizem v Italiji in tako se je zgodilo s socialističnim gibanjem v Ameriki za časa vojne, ko je bil umetno užgan ogenj šovinizma, ki je pretil uničiti vse, kar ni trobilo v njegov rog. Kapitalizem ne bo crknil brez boja in žrtev, kakor se ni povzpel do moči brez mandranja brezmočnih množic, ki so poginjale ob njegovi poti do triumfalnih uspehov. Človeštvo hoče žrtev, zgodovina nam kaže, da jih hoče, sedanjost nam jasno govori, da jih hoče in ker je na žrtvah zgrajeno vse kar je človek vzpostavil in zgradil, je najbrž neizogibno, da bo treba žrtev in požrtvovanja tudi za vzpostavitev kolektivizma in vse mogoče je, da bodo dobri ruski proletarci doprinesli mnogokatero žrtev uprav za one sotrpine, ki gledajo zdaj že z nekakega viška dol na njihov nizki življenski standard in na njihovo poskusno kolektivizacijo. Rusija končno ni igračka, Rusija je velik del sveta, pod njenim režimom je okrog 160 milijonov ljudi; precejšnja množica, in če bo nekega dne stala ta množica na strani svetovnega delavstva, ne bo proletarstvo več brezpravno kot je bilo dozdaj, ampak imelo bo mogočno zaslombo in tega dejstva se danes v veliko večji meri zavedajo kapitalisti sami nego pa delavstvo.

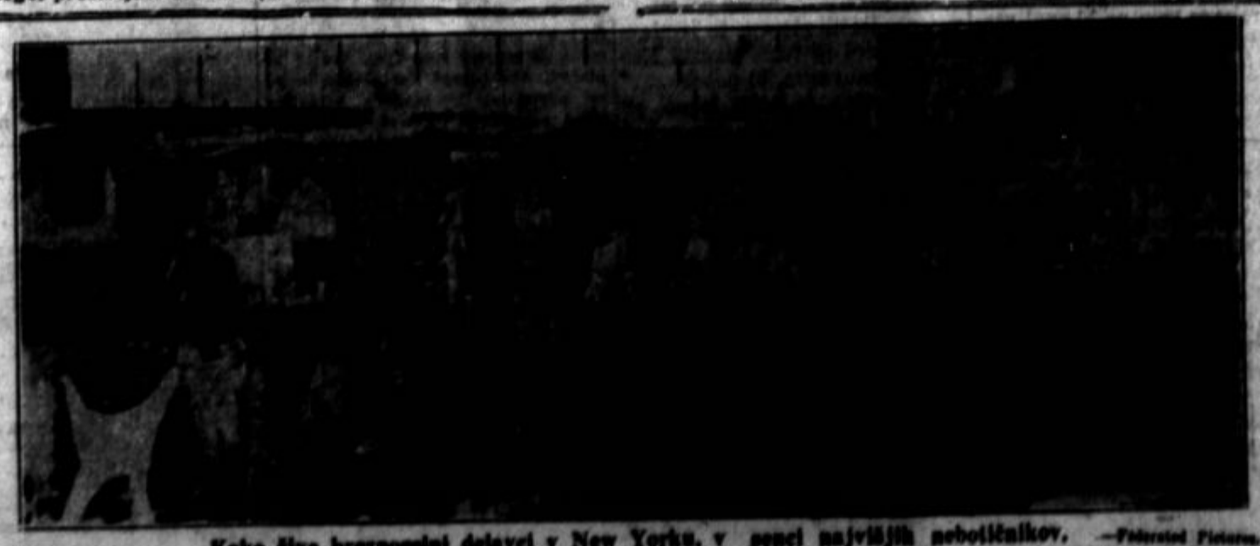

Kako žive brezposelni delavci v New Yorku, v senci najvišjih nebotičnikov. —Federated Pictures.

Jack London:

ŽELEZNA PETA

Socijalni roman.—Prevel Ivan Vuk.

Ugajal mi je, to sem si morala priznati; in moja čustva zanj so rodile stvari, ki so bile izven duha in snovi. Ne glede na njegove vozlate mišice in njegov atletovski tilnik, je naredil name vtis visoko umnega mladega moža. Čutila sem, da živi pod krinko tega intelektualnega besedoborca tanki in občutljivi duh. Kako da sem tako čutila, ne znam; bilo je pač le moje žensko spoznanje.

Nekaj je ležalo v njegovem glasu, kar mi je šlo k srcu in mi neprestano zvenelo v ušesih. Čutila sem, da bi rada zopet slišala njegov glas in videla smejoči blesk njegovih oči. In še cela vrsta mešanih in nejasnih čustev se je gibala v moji notranjosti. Ljubila sem ga takorekoč, dasiravno sem bila prepričana, da preidejo zopet ta nejasna čustva in da mi ga bo lahko pozabiti, ako ga ne bom srečala več.

Ali morala sem ga videti zopet. Povod temu je dal moje oče. Vzbudilo se je namreč v njem na novo zanimanje za sociologijo in družba, ki jo je povabil, je bila temu vzrok. Oče ni bil sociolog. Njegov zakon z mojo materjo je bil srečen in njegova izsledovanja, ki jih je podvzemal v oblasti fizike, so bila istotako srečna. Po smrti matere mu njegovo delo ni moglo izpolniti praznote, ki jo je čutil. Naposled se je pečal nekoliko s filozofijo, potem pa se je lotil študija o gospodarstvu in sociologiji. Imel je močno razvit čut pravičnosti in kmalu je bil strastno zavzet za popravo zmot. To znamenje njegove, na novo se pojavivše življenske sile, sem opazila s hvaležnim srcem. S strastjo mladeniča se je željno vrgel na svoje nove študije, ne oziraje se, kam ga vodijo. Bil je vedno navajen na laboratorij. In tako je prišlo, da je spremenil našo obednico v nekak sociološki laboratorij. Možje vsake vrste in razreda so prihajali h kosilu — učenjaki, politiki, bankirji, trgovci, itd. Vseh je vzpodbujal oče k diskuziji in analiziral njih misli o življenju in družbi.

Kratko pred "farškim večerom" se je seznanil z Ernstom. In ko so tisti večer odšli gostje, sem zvedela, kako se je seznanil. Pri prehodu neke ulice je obstal, da sliši govor moža, ki je stal na zaboju od mila in govoril tolpi delavcev. Ta mož na zaboju je bil Ernst. On poleg tega ni bil nekak priprost govornik na zaboju. V odboru socijalistične stranke je užival velik ugled, bil je njih vodja in od njih pripoznani kažipot v socialni filozofiji. Imel je gotov in jasen način razlage, ter je težko razumljive stvari objasnil priprosto in lahko razumljivo. Bil je rojen razlagalec in učitelj in ni se sramoval zaboja od mila kot sredstva, da je delavcem razlagal gospodarske nauke.

Oče je obstal in ga poslušal. Vzbudil je v njem zanimanje in tako se je seznanil z njim in ga kmalu nato povabil na "farški večer." Po tem večeru mi je oče povedal to malo, kar je vedel o njem. Bil je iz delavskega razreda, akoravno je bil potomec stare linije Everhardov, ki so se naselili v Ameriki pred več nego dvesto leti. Kot desetleten deček je že moral delati v mlinu. Pozneje se je izučil za podkovnega kovača. Bil je samouk, sam se je naučil francoski in nemški, in je živel sedaj skromno s prevajanjem znanstvenih in filozofskih del za neko socijalistično založbo v Chicagu. Njegovi lastni narodno-gospodarski in filozofski spisi so mu tudi donašali majhen zaslužek.

Toliko sem zvedela, predno sem šla v posteljo. Dolgo sem ležala bedeč in poslušala v duhu zvok njegovega glasu. Ustrašila sem se svojih lastnih misli. Tako malo podoben je bil gospodi mojega razreda, tako tuje uljuden in silen. Njegovo mojstrstvo me je vzhičalo in strašilo ob enem, zakaj moje fantastične misli so se drzno igrale z njim. Zalotila sem se v teh mislih, ki so ga imele že naslikanega, kot da mi je ljub, kot da mi je mož. Vedno sem slišala, da moč moža deluje na žensko z neizprosno privlačnostjo; ali on je bil premočan. "Ne, ne," sem vzkliknila. "Nemogoče je, nespametno je." Zjutraj pa sem se zbudila z željo, da ga zopet vidim. Hotela sem ga videti, kako nadkriljuje v diskuziji može, slišati ga z bojevito notko v njegovem glasu; hočem ga videti z vso njegovo gotovostjo in močjo, kako izganja može iz njih prijetnosti in jih budi iz njihovega starega načina mišljenja. Zakaj se spušča v besedne dvoboje? Da rabim njegov lasten izraz, "ker me vleče, ker učinkuje." Poleg tega je bilo zelo zanimivo poslušati te besedne dvoboje. Vzbujali so željo k naskoku, k bitvi.

Prešlo je nekaj dni. Čitala sem Ernstove knjige, ki mi jih je dal oče. Pisal je, kakor je govoril, jasno in prepričevalno. Bila je čista jasna prostodušnost, ki je prepričevala celo še takrat, ako še se je nadalje dvomilo. Imel je dar, da je podal vse razumljivo. Bil je popolen razlagalec. Vendar nisem bila vkljub brušenemu slogu z marsičem soglasna. Polagal je preveliko težišče na razredni boj, na protislovja med Delom, Kapitalom in konfliktom interesov.

Oče je z zadovoljstvom ponavljal sodbo dr. Hammerfielda o Ernstu, ki se je končavala v trditvi, da je Ernst "drzno mlado zijalo, nadut neke majhne in zelo nezadostne znanosti." Zato je dr. Hammerfield odklonil, da bi se z njim ponovno srečal.

Ali škof Morehouse je izjavil, da ga Ernst zanima in da ga želi videti. "Krepak, mlad človek," je rekel, "in zelo živahen, zelo živahen. Ali preveč je samozavesten, preveč samozavesten."

Neko popoldne je prišel Ernst z očetom. Škof je bil že navzoč in pili smo čaj na verandi. Vzrok Ernstovega pogostega bivanja v Berkeley je bil, ker je obiskoval univerzo za specielne kurze o biologiji in ker je pridno delal na knjigi "filozofija in revolucija."

Veranda se je naenkrat zdela majhna, ko je vstopil Ernst. Ne zato, da je bil izvanredno velik — meril je samo pet čevljev in devet palcev —; nego zato, ker je izžareval atmosfero velikana. Ko me je pozdravil, zapazila sem lahno zadrego, ki je bila tuja in se ni skladala z njegovim smelim pogledom in z njegovo krepko, mirno roko, ki je za trenutek pri pozdravu stisnila mojo. V tem trenutku so bile njegove oči trdne in sigurne. V njih je ležalo vprašanje.

"Bila sem ravno vglobljena v čitanje vaše "delavske filozofije"," sem dejala in videla sem, da so se njegove oči zaiskrile zadovoljno.

"Seveda mislite pri tem o publiki, kateri je pisana," je rekel.

"Tako je in zato imam namen, da z vami debatiram," sem ga izzivala.

"Tudi jaz se takisto hočem spoprijeti z vami," je rekel škof Morehouse.

Ernst je dvignil ramena kvišku in vzel čašo čaja.

Škof se je priklonil ter me pozval, naj začnem prva.

(Dalje prihodnjič.)

MEDALJON

Novela

"Prišel sem, da se vam zahvalim," je dejal došlec, mečkaje v rokah umazan klobuk.

Tudi drugače je bil zelo zelo zanemarjen: oblečen je bil v cape delomržnega postopača, ki se rajši klati po cestah, iščoč priložnosti, kje bi se dalo poceni priti do plena, kakor pa da bi si pošteno služil svoj kruh. Njegov obraz, porasel z že sivečimi rdečimi kocinami, je bil živinski. Izpod nizkega, nagubanega čela, ki so nanj padali zmršeni lasje, je gledala dvojica potuhnjenih oči z nemirnim izrazom ujete živali, ki išče izhoda.

Mrzlo in nedostopno je Maranges, nekdanji predsednik odvetniške zbornice in eden najuglednejših kriminalistov, dvignil oči k neznancu; v njih se je bral neprikrit gnus.

Tak je bil zmerom; že sam pogled na kaznilniškega kandidata je zbujal v odvetniku fizično slabost, ki jo je z vso svojo voljo komaj premagal. Naj se je še tako trudil, občutka gnusa, ki je mejil že na tesnobo, ni mogel premagati. Tovariši so se mu čudili, ker ga niso razumeli; le malo jih je bilo, ki so poznali Marangesovo povest.

Bil je spomin na eno tistih strašnih doživetij, ki človeka še po dvajsetih letih — nekako toliko je minilo od tistih dob — puste v srcu žgočo bolečino. Zaradi nekaj skromnih dragotin in par frankov, ki jih je premogla njena denarnica, je ubila podla morilčeva roka mlado dekle, ki jo je ljubil takratni odvetniški pripravnik: bila je njegova prva ljubezen. Roparski umor je ostal nekaznovan; do tega dne zločinec še ni prišel v roke pravice.

Ostuden zločin. Vsako noč je stopila pred odvetnikove oči omrzena podoba poživinjenega človeka, ki stiska z ogromnimi prsti nežni dekliški vrat. Še dolgo potem je že pogled na prostaški obraz, ki je bil količkaj sličen podobi iz morečih sanj, podžigal v njem besno poželjenje, da bi se vrgel nanj in ga zadavil, da ubije v njem nekaznovanega morilca.

Kako da ni v takih okoliščinah opustil svojega poklica? Od kod je jemal poguma, da je zagovarjal morilce? Skrivnosti človeške duše so nedoumljive. Najbrž niti Maranges sam ne bi znal razložiti tega protislovja.

Ostal je pri svoji stroki. Še več, specializiral se je v zagovorništvu najhujših zločinov, napravil karijero in se počasi in zanesljivo vzpenjal po stopnicah, ki drže do slave. Koliko glav je rešil! Koliko ljudi, podobnih morilcu, ki je ubil njegovo srečo! Posmeh usode! Njim se je moral zahvaliti za slavo in imetje. Ali je kdaj mislil na to?

Izvzemši minute, ko se je razvnel pri velikih obrambnih govorih, je bil njekov obraz zmerom leden. Odkar je strašna smrt zapečatila ljubljene ustnice, ni nihče videl smeha na njegovem obrazu.

Toda zagovarjal je še zmerom. Polagoma se mu je posrečilo uspavati gnus in dobiti nazaj oblast nad živci; zdaj njegov obraz ni več drhtel, tudi če je stopil preden še tako živinski morilec.

Mrzlo je gledal moža, ki je še zmerom v zadregi mečkal klobuk v rokah: Prejšnji teden so ga oprostili in zdaj je prišel, da se mu zahvali.

"Od srca sem vam hvaležen, veste," mu je govoril. "To pot sem bil res nedolžen . . ."

"Vem," je mrzlo odvrnil Maranges. "Drugače vas ne bi mogel rešiti."

"O, to samo tako rečete! . . . Saj ste najboljši zagovornik daleč naokoli. Porotniki so vas kar gledali . . . O tudi če bi bil kriv, bi me izmazali."

"Ne verjemite tega!"

"O, pač! . . . Sicer pa mi je vseeno. Rešili ste me, to je glavno. Zatorej se vam, gospod Maranges, zahvalim. In potem . . ."

Neokretno je začel iskati po žepih in privlekel na dan nekaj v umazan papir zavitega.

"Vzemite . . . To mi je prineslo srečo . . . spomin na moje 'prvo delo' . . . Ne smete odkloniti . . . Tak je običaj . . ."

Odvetnik je odmahnil.

"Cenim čustvo, ki vam to narekuje. Toda vseeno ne morem sprejeti."

Ta nepričakovana hvaležnost ga ni genila. Pa tudi ne razžalila ne začudila. Ni bilo prvič, da se mu je oproščen zločinec hotel na tak način pokazati hvaležnega za njegovo pomoč.

Zato je vljudno, a odločno zavrnil sumljivo darilo.

"Ne morem . . . Nikar ne silite!"

Toda razcapanec je kratkomalo položil zavoj na mizo.

"To vam srečo prinese!" je dejal in si povezni klobuk na glavo. "Morate vzeti . . . Imejte se dobro, gospod Maranges, in še enkrat hvala."

To rekši je že izginil v vratih, še preden je odvetnik utegnil stopiti za njim.

Maranges je skomignil z rameni in malomarno pogledal po zavoju. Zdajci pa ga je prevzela nepremagljiva radovednost: kakšen bizaren spomin je mogel to biti, ki mu ga je prinesel oproščenec?

Prijel je zavoj s konci prstov in ga odmotal: preprost pozlačen medaljon, že potemnel in obtolčen, pripet na raztrgano verižico, ki je zgovorno pričala o morilčevi nasilnosti, in v medaljonu slika mladega moža.

Hripav krik se je utrgal iz posinelih Marangesovih ustnic. Medaljon mu je trepetal med prsti.

S spačenim obrazom je planil k mizi, odprl predal in potegnil iz njega revolver.

Nato se je zagnal k oknu, ga hlastno odprl in se sklonil na cesto.

Mož, ki je bil pravkar pri njem, je ravno stopil iz hiše in počasi šel svojo pot.

Odvetnik je pomeril . . . sprožil . . . Potepuh je zakrilil z rokami in telebnil na pločnik.

Maranges se je ne meneč se za vpitje, ki je vstalo s ceste, opotekaje se spustil na stol in srepo uprl oči v medaljon, ki ga je še zmerom držal s tresočimi prsti.

"Moja slika!" je zaječal. "Slika, ki jo je ona nosila za vratom . . . in ki jo ji je morilec iztrgal . . . Ta človek jo je umoril . . . jaz pa sem mu pomagal, da so ga oprostili . . ."

V duhu je zagledal sodno dvorano, nabito polno ljudi. Videl je sodnika, videl porotnike in pred njimi svojega tovariša, ki ga bo branil. In nehote je zamrmral:

"Kakšen zagovor! . . ."

Kvartopirec

Gašper igra karte in ima čudovito srečo. Hudobni jeziki seveda trde, da Gašper rad slepari pri kvartanju.

Nedavno je zopet igral v drugem nadstropju z ljudmi, ki niso bili tako neumni, kakor bi jih on rad imel. Zato so ga že v teku desetih minut zalotili pri sleparstvu.

Hudi, kakor so bili, so Gašperjevi kvartopirski sodrugi popadli Gašperja ter ga vrgli po stopnicah, da se je siromak precej potolkel, preden se je iz drugega nadstropja prikotalil do tal.

Tako ga je na tleh našel zdihujočega Melhijor.

"Vidiš, Gašper", mu je dejal, "ali ti nisem vedno dejal, da ne igraj tako visoko."

•

Težak porod

Profesor izprašuje kandidata medicine o pomoči pri porodu. Študent jecljaje nekaj pripoveduje o porodnih kleščah, pa mu kmalu zmanjka.

"Ali ste končali?" vpraša profesor.

Kandidat pritrdi.

"Ne", meni profesor ironično, "vsega še niste povedali. Vzemite še enkrat v roke klešče, ki ste z njimi tako uspešno drezali na vse strani, in lopnite z njimi očeta po glavi — potem boste srečno iztrebili vso rodbino."

NAROČNIKI, POZOR!

Znamenje (Nov. 30, 1932) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vzrok tem, ker ni bil plačan. Ako je vsi list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vzrok vsled nepopolnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $6.00 in za pol leta za $3.00. Člani SNPJ dopolnilno $4.50 za leto, za pol leto $2.50.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $7.50, pol leto $4.00, za tujino $6.50.

Za Evropo stane za pol leta $4.50, za vse leto pa $9.00.

Tudi za Evropo $1.70. Člani dopolnilno samo $1.50 za polletno.

Naročnine lahko tudi sami pošljete na naslov:

Upravništvo "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., Chicago

ZAHVALA

Detroit, Nov. 29, 1932.

Ker je bilo nama nemogoče zahvaliti se vsakemu posamezniku ob priliki 25-letnice najine poroke, za trud, ki so ga imeli s tem, se vsem zahvaljujem tem potom.

Člani našega pevskega društva "Svoboda" so naju obvestili, da se bo na Zahvalni dan praznovala tridesetletnica poroke, vsem dobro znanega rojaka Leota Junko. On in njegova soproga sta zvesta člana našega pevskega društva celi čas, kar sta tukaj.

Zato sem bil kar navdušen za proslavo njegove obletnice, da si sem osebno nasproten takim stvarem.

Nisem pa vedel, da je to bila le pretveza, s katero so naju z ženo dobili v dvorano, ker se sicer nikoli ne udeležujeva privatnih "party". Ker si nisva mogla misliti, da bi kdo vedel za obletnico najine poroke, ki sva jo skrivala, sva pa seveda, verjela.

Ko smo prišli v predsobo dvorane, pa sem se začudil, ko sem opazil sodruga Junkota že tam. Mislil sem, da bodo njega pozneje privedli v dvorano, ko bo vse pripravljeno za njegov sprejem. On in drugi prijatelji pa so naju koj pograbili in tirali v dvorano. Razumel sem še le, da gre to mar meni in moji ženi, ko sem videl velik napis sredi dvorane.

Dvorana je bila nabito polna. Okoli in okoli dvorane so bile mize, bogato obložene z vsemi dobrotami. Moj orkester, ki je to pot narastel na 16 mož, pa je sviral vesele koračnice. Prijatelji in prijateljice pa so nama stiskali roke, voščeč nama še zlato proko i. t. d. Žena je bila ginjena do solz. Meni se pa solzeniso posrečile. Vendar pa sem občutil tam, kjer se po navadi nahaja srce, nekaj tako velikega, toplega in mehkega, da se ne da opisati.

Toraj lepa hvala v prvi vrsti ženskam, ki so celi teden se trudile, kuhale in pekle, da so pripravile tako bogato obloženo mizo. Hvala vsem drugim prijateljem in prijateljicam, ki so naju počastili ta večer. Imen ne morem omenjati, ker bi vzelo preveč prostora.

Lepa hvala pevskemu društvu "Svoboda" za krasno darilo, kakor tudi drugim, ki so kaj darovali. Hvala tudi mojemu orkestru, ki je celi večer sviral take poskočne, da ljudje niso mogli mirovati, in so celi večer privzdigovali in prestavljali noge po taktu godbe. Jasno je, da so pri tem bila kurja očesa zelo razpostavljena raznim nezgodam. Saj se mi je prijateljica pozneje pritožila, da ji je nekdo vsa kurja očesa pohodil. Vendar pa je to opazila še le drugo jutro. Zvečer je bila preveč vesela, da bi bila občutila tako malenkost.

Toraj še enkrat: hvala vsem posameznikom, društvu, godbi, in sploh vsem, ki so pripomogli k veselju tega večera.

John in Francka Berlisg.

—(Adv.)

POHIŠTVO

North Shore dom mora prodati še ta mesec krasno, tri mesece rabljeno pohištvo, orehova obedna oprava in oprava spalnih sob, dvojno posteljno opravo, krasno prejemno sobno opravo, importirana orijentalna preproga $15.00, 9x12 $25, posamezni stoli, mala baby grand piano, radio, zagrinjala, zavese, ogledala, slike itd. Prodamo tudi posamezno. Tudi kožuhova suknja. Oglasite se na: 5717 Sheridan Rd.—tel. Sunnyside, 4061, Chicago. —(Adv.)

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

POJASNILO

Vsled depresije in ogromne krize, ki je zadela tudi naše članstvo oziroma naročnike našega lista Prosveta, je potrebno, da pojasnimo tajnikom in zastopnikom Prosvete, da lahko vzamejo od naročnikov za list Prosveta naročnino tudi samo za pol leta in kjer ni drugače tudi samo za četrt leta. Vzemite kar se dobiti da, ker razmere zahtevajo to. List Prosveta je zelo prizadet v ti krizi in zato apeliramo na tajnike in naročnike, da skušajo kjerkoli mogoče ohraniti naročnike na dnevnik. Apeliramo tudi na posamezne naročnike, da naj če le mogoče poravnajo svojo naročnino in če ni mogoče plačati celoletno plačajte polletno naročnino, samo da se ohrani list še nadalje kot dnevnik.

Philip Godina, upravitelj.

NAJBOLJŠE CENE DOBITE ZA MORGAŽE, BONDE in certifikate. Oglasite se na: 134 N. La Salle st., room 316, Chicago. Odprto ob večerih. —(Adv.)

"GLOBUS"
Ženitvanske informacije
Na tisoče zakonskih ljudi se nam zahvaljuje za naše poslugo. Mi svetujemo kako lahko dobite par. Zmerna cena. Pišite nam vaše ime in naslov:
"GLOBUS"
Dept. 33-D
382 Bathurst St.
Toronto, Ont., Canada.
Za odgovor priložite še poštnih znamk.

Staro zanesljivo
TRINERJEVO GRENKO VINO
Želodčna tonika in odvajalec

Ali ste naročeni na dnevnik 'Prosveto'? Podpirajte svoj list!

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Po sklepu 9. redne konvencije se sedaj lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva ali tri člane iz ene družine in iz enega naslova k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri assessmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Mi prištejemo enega, dva ali tri člane iz ene družine k eni naročnini. Toraj sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane S. N. P. J. List Prosveta je vaša last in gotovo je skoro v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Toraj sedaj imate priliko, da se tudi Vi naročite na dnevnik Prosveto. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado $6.00	Za Cicero in Chicago je.....$7.50
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 6.50
2 tednika in..... 3.50	2 tednika in..... 5.50
3 tedniko in..... 2.40	3 tedniko in..... 3.50

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vsaki kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveta vsoto $_____

Ime _____ Čl. društva št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

Ime _____ Čl. društva št. _____

Ime _____ Čl. društva št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, čestitke, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

▼

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA